

služabniki zaposleni s pripravo večerje, sem si poiskal odmaknjen kot majhnega bivališča, da ti vse kar najhitreje zapišem iz svežega spomina, da ne bi, če odidem drugam, zaradi spremembe kraja tudi misli ubrale druge poti in bi vtis zamrl.

Poglej zdaj, ljubi oče! Nič naj ne ostane skrito

tvojim očem - vse svoje življenje in sleherni posamezni misel ti skrbno razodevam; prosim Boga, da bodo, potem ko so tako dolgo nepokojno blodile, končno naše svoj mir ter se po mnogih nekoristnih prevračanjih obrnile k do broti, resnici, varnosti in stalnosti.

Pozdrav!

(Prevedel F. Vogeltnik)

KOČA NA PLANINI PRI JEZERU JE ROMANTIČNO ZATOČIŠČE

OSKRBNIKI PRIJAZNIH OBRAZOV

IVANKA KOROŠEC

Reke sodobnih nomadov se prelivajo po cestah. Svet je postal majhen, odkar je povezan s cestami. Pa ne samo po cestah, tudi v gozdovih in gorah je vse polno obiskovalcev. Mnogi odročni kraji so letos polni obiskovalcev, marsikateri kraj, kamor je redkokdaj stopila človeška noga in je počival v globoki tišini, je letos obljuden. Oskrbniki v triglavske koče ne pomnijo takega navala in prometa, saj celo med tednom ljudje spijo po klopih in na tleh.

Nekako na sredini poti med Sedmerimi triglavskimi jezери in Vogarjem je idilična Planina pri jezeru (1450 m). Planina je taka, kot bi bila vzeta iz pravljice. V temno zelenem jezercu se ogledujejo visoke prav tako živo zelene smreke in modro nebo, med razdrapanimi planšarskimi stanovi pozvanjajo kravji zvonci.

Kočo upravlja PD Integral iz Ljubljane, v njej dela tričlanska ekipa: oskrbnica je **Frančiška Rednak**, vzdrževalec **Stane Graj** in kuharica **Mira Graj**. Za promet, kakršen je bil avgusta, to še zdaleč ni zadostovalo. Oskrbniciin mož je redno vsak konec tedna prišel pomagat, sicer ne bi zmogli dela. Kuharica meni, da bi morali zaposliti vsaj še dva človeka, da bi bili delovni pogoji normalni.

VODA IZ JEZERA

Oskrbnica Frančiška, ki je pravkar pospremila večjo gručo odhajajočih planincev in jim prijazno mahala z balkona, je kljub delu privolila v kratek pogovor v prijetno hladni zadnji sobi doma.

Frančiška je oskrbnica Koče na Planini pri jezeru že štiri leta. Prej je delala kot jedrar v livarski stroki, po upokojitvi pa se je odločila za gore.

»Naša koča ima 80 ležišč. Te dni je bilo vse polno; ravno včeraj je prav v tej sobi prespalo 28 planincev. Naša kuhinja postreže planincem z ajdovimi žganci, kislim domačim mlekom, ričetom, govejo juho. Prenosišče za člana Planinske zveze stane 325 SIT, če ima rjuho s seboj pa samo 225 SIT. To razmerje bi mogoče kazalo še povečati, da bi bolj spodbudili planin-

ce, da bi rjuhe za prenočevanje nosili s seboj. Na začetku te akcije se je pokazalo nekaj uspeha, kasneje pa so ljudje to opustili, predvsem zaradi tega, ker v marsikateri koči tega sploh ne upoštevajo in imajo ceno enotno ne glede na to, ali ima planinec rjuho s seboj ali ne.«

Frančin delovni dan je natrpan. Od ranega jutra do pozne noči je na nogah in skrbi, da je vse v najlepšem redu. Kljub dolgotrajni suši ni problemov, saj je spodaj ob jezeru izvir dobre pitne vode, iz jezera pa s pomočjo črpalke črpajo vodo za sanitarije. Jezero je imelo letošnje vroče avgustovske dni 23 do 24 stopinj in ni bilo malo planincev, ki so se odločili za osvežitev v tem prelepem biserčku.

Frančiška je od mladih nog planinka; vedno je rada hodila v gore. Mož pride sem vsak konec tedna in ji pomaga, prihaja tudi hčerka, kolikor pač more. Postoriti bi bilo treba še marsikaj, a društvo nima zadostnih finančnih sredstev. Treba pa je pohvaliti članstvo, saj sami ogromno naredijo. Ekipo v koči bi bilo treba številčno okrepiti, ker samo trije ljudje zares ne zmorejo vsega sami. Glede prostorov in opreme pa oskrbnica nima pripomb, saj skoraj ne bi moglo biti bolje. Tudi s preskrbo je zadovoljna; vse potrebno jim dovažata traktorist iz Studorja čez Staro Fužino in planino Blato. Oskrbnica pogreša samo majhen prostorček, kjer bi imela svoj kotiček, da bi lahko v miru delala oziroma uradovala. Predvsem z nočitvami je največ pisarjenja, čeprav bi bil čisto zadosti račun, zdaj pa ima papirnato vojno.

Zunaj so v sončni pripeki na vogalu doma z vso zavzetostjo nekaj delali. Med delavci je bil tudi podpredsednik planinskega društva Integral **Tomaž Rusimovič**. Ves zagorel od visokogorskega sonca je pustil delo in prisedel k nama, da bi nekaj besed povedal še on.

RJUHE PRINESITE S SEBOJ!

»V triglavskem pogorju je mnogo koč in v sezoni gre skozi na stotine ljudi. Pri nas se kljub stiski s časom trudimo, da s planinci vzdržujemo topel, medčloveški stik. Z vsakim

spregovorimo besedo ali dve. Posebno ob večerih je v koči prijetno domače vzdušje, kar marsikoga še privede nazaj. Integral je v Ljubljani po številu članstva tretje planinsko društvo; od tega imamo resda 150 cicibanov, toda podmladek je pomemben. Društvo se resno ukvarja tudi z ekološkimi problemi. Že dve leti se pripravljamo, da bomo uredili greznico. Če se to ne uredi, se zavedamo, da koplremo jamo sami sebi, saj se s tem onesnažuje jezero in tudi izvir pitne vode. Lani smo naredili elaborat za novo greznico. Pri PZS smo dobili ustrezna sredstva. Zdaj, ko je sezona na višku, ne moremo delati, a načrtujemo, da bomo septembra opravili gradbeni dela in da nam bo uspelo zgraditi 100-odstotno vodotestno greznico. Glede jezera so bile že različne polemike in nekdo je v pismih bralcev v časopisu omenil, da je jezero manj prosojno. Seveda ga ne gre primerjati z drugimi triglavskimi jezери, ki imajo trdno skalnato dno, medtem ko je tukaj poraščeno z rastlinjem. Laiki sodijo, da jezero cveti, vendar koča pri tem nima vpliva; več ga ima 50 do 60 krav, kolikor jih je na planini.«

Sogovornik mi je pokazal rezultate pregleda, ki ga je opravil Inštitut za higieno, epidemiologijo in laboratorijsko diagnostiko Univerzitetnega zavoda za zdravstveno in socialno varstvo. Ocena po Pravilniku o higienski neoporečnosti za jezero kot tudi za izvir pitne vode je, da je voda ustrezna.

Podpredsednik društva je prav tako kot oskrbnica mnenja, da bi planince morali bolj navajati k temu, da bi s seboj nosili rjuhe. PZS je na tem področju premalo naredila. Razlika v ceni prenočevanja je samo 100 SIT, pa še takšna v nekaterih kočah ni. Izgovarjajo se, da bi imeli

potem preveč dela, če bi obračunavali dve nočnini, kar je naravnost smešen izgovor.

»Pohvalil bi zelo dobre odnose, ki jih imamo s Triglavskim narodnim parkom. Radi bi ohranili planino živo in zaradi številnih obiskovalcev ne preveč spremenjeno. Omenil bi tudi, da bo PD Integral letos spremenilo ime. Dali bomo v javnost razpis, a menim, da bi bilo najprimernejše ime kar Planinsko društvo Jezero. Kontinuiteta od Viatorja na Integral se je pretrgala in nima več nobene zveze s prvotnim imenom. Z novim članstvom in z novim imenom bi lahko pridobili nova podjetja za sponzorje. Stari člani društva so seveda v opoziciji, so odločno proti spremembi imena društva, vendar nas v resnici združuje ideja planinstva, ne pa firma, ki je ni več.«

KOČA ZA PLANINSKE POPOTNIKE

Oskrbnica mi je prinesla knjigo vtisov. Listala sem po njej in brala same pohvale. Vsem je koča zelo všeč, od inšpektorjev do preprostih, čisto naključnih obiskovalcev, od starih in starejših planincev do čisto mladih.

»Kaj ti pomaga, če dobiš jed na zlatem pladnju, z njo pa postreže nekdo, ki ima mrk obraz! Prijaznosti pogrešamo vsi ljudje. Nasmeška in tople besede smo potrebni čisto vsi,« razmišlja oskrbnica Francka. »V koči ni veliko takih, ki jim gre za vrhove, pač pa se pogosto tu ustavljajo planinci, ki jim je všeč domače vzdušje v koči. Ljudje se pri nas dobro počutijo. To posadki v koči pomeni tudi najboljšje plačilo, zadovoljstvo in srečo.«

Vprašala sem jo, če ve za akcijo PZS za izbiro najboljših planinske postojanke. O, ve, mi je povedala, saj jo s takimi in drugačnimi novicami seznanja mož, ki prihaja vsak konec tedna, pa tudi planinci so najbrž to že omenili. Toda Frančiška je preskromna, da bi si mislila, da bi njihova koča prišla v ožji izbor.

»Trudimo se po najboljših močeh. Je pa še toliko drugih tudi lepih in prijaznih koč. Z obiskovalci smo prijazni, ker imamo ljudi in naravo radi in nam je planinčevu zadovoljstvo največje plačilo, kandidiranje za ne vem kakšno 'naj' kočo pa je postranskega pomena.«

Ob koncu je podpredsednik Rusimovič še povedal, da društvo pogreša od Planinske zveze Slovenije več strokovne pomoči, na primer organiziranje tečajev za oskrbnike oziroma za vodenje koč, strokovne nasvete, večji obseg planinske vzgoje, pa tudi natančnejša navodila in napotke v začetku sezone. Letos so dobili priporočila, kakšne naj bodo cene, po skoraj že enomesečnem poslovanju. Postojanke ne bi smele biti toliko obdavčene kot gostilne v dolini. Planinska zveza se veliko ukvarja z ekspedici-

jami v tuja visokogorstva, kar je seveda po svoje prav, vendar premalo naredi za domače področje in s tem za svoje članstvo.

IZHODIŠČE ZA LEPE TURE

Sonce se je vedno bolj dvigalo, bližalo se je poldne. V gostinski sobi je bilo vedno več ljudi, okoli koče pa tudi. Na vseh štirih straneh so posedali planinci, nekdo je celo raztegnil harmoniko. Po bregu navzdol proti jezeru je sedelo vse polno obiskovalcev, njihovi pisani nahrbtniki so štrleli iz zelene trave kot velikanske rože.

MLADOSTNI SPOMINI 12 KAMRICE SRCA

BAJTE, BAJTICE...

ERNA MEŠKO

Prepričana sem, da se vi vsi, ki vas je ljubezen do našega planinskega sveta vodila po naših planinah, spominjate mnogih brunaric, ki smo se jih razveselili, ko smo jih na samotnih poteh naenkrat zagledali. Večina jih je bilo praznih, brez življenja, nekatere pa so bile vseeno »obljudene«; iz njih se je širil vonj po zgorelih smrekovih trskah in v nas obudil prijeten občutek domačnosti. Hočem vam predstaviti nekaj teh pohorskih bajtic.

KAČA NAD OGNJIŠČEM

Spomin me vodi v moje otroštvo, ko sem kot prvošolka hodila z Grizoldovine, visoko na Smolniku, leta 1917 v šolo v Ruše, poldrugo uro daleč. Ko sem se po šoli vračala in pešačila dobre pol ure, sem prispela do mostu, ki se je pel čez oglušujoče šumečo Lobnico. Tik ob mostu nad skalovjem je stala Hanikina bajta in vsak dan sem se oglasila v njej, saj mi je na samotni poti bil stik z ljudmi prepotrben in zaželen. Tu je živela Hanika s hčerko Suzo, ki sta me obe imeli zelo radi. Bili sta revni, a pri njiu je bilo tako toplo in domače, lepo, čisto in pospravljeno. Sredi prostora je bilo odprto ognjišče, nad njim pa so bili drogi, da so na njih lahko posušili različne stvari.

Zgodilo pa se je, da je nekoč na tak drog splezala in se obesila čezenj belouška; privabil jo je vonj mleka, ki se je kuhalo na ognjišču. Ko mi je Hanika to pripovedovala, me je kar streslo od groze. Že od nekdaj se kač bojim.

Ta Hanika je večkrat hodila pomagat delat h Grizoldovim. Tako se spominjam, da je bila nekoč na veliki njivi, obsejani z ržjo, cela vrsta žanjic. Takrat se je vrnil iz doline, kamor je vlačil hlode na žago, stric Mirko. Ko je spregel, mu je en vol z imenom Šek ušel in zdvijal

Nekaj kopalcev se je hladilo spodaj v jezeru. Krave, ki so takega pestrega življenja že vajene, so lenobno mulile travo in zvonci so pozvanjali pod vroče poletno nebo. Planinci so še kar prihajali in odhajali: na Pršivec, na Debeli vrh, na Dedno polje in Ovčarijo ter čez prelaz Štapce do Triglavskih jezer ali pa čez Vogar nazaj v Staro Fužino.

Kuharica Mira in njen mož Stane sta pritekla le toliko od svojega dela, da sem lahko posnela fotografijo. Poslovala sem se od njih z željo, da bi bili še naprej tako uspešni, tako delavni in tako prijazni.

naravnost proti žanjicam, med katerimi je bila tudi 70-letna Hanika.

V silnem strahu je urno splezala na bližnjo hruško prav v višino krošnj. Vol se je ob drevesu ustavil in začel z glavo in rogovi na vso moč butati v deblo. Pritekel je stric, ki se mu je posrečilo razjarjeno žival ukrotiti in jo spraviti v hlev. Uboga Hanika pa tega strahu nikoli ni mogla pozabiti.

MAŠE ALJAŽEVEGA KLUBA

Potem se spominjam Maroltove bajte, v kateri je živela družina Malec; bili so drvarji. Koča je bila sredi gozda, oddaljena od našega domovanja samo pol ure. Otroci smo radi zahajali tja, ker so tam živeli zelo prijazni ljudje. Imeli so ovce. Gospodinja je predla in iz volne ročno pletla rokavice, nogavice, pa tudi jopice. Nekoč mi je pokazala poln predal te robe. Tudi v tej bajti je bil duh po kurjavi z drvni in trskami iglavcev in je napolnjeval bivališče z domačnostjo.

Ko smo šli ob nedeljah k Arehu k sv. maši, za katero je tam redno poskrbel Aljažev klub, smo videvali še dve bajti. Prva je bila sredi velike frate, ki je bila bogato porasla z malinami, druga pa tako imenovana Cojzerca, okrog kate-re je bila zelenica. Tu je rasla vrsta trave, imenovana lasen, ki je bila zelo podobna morski travi in jo posušeno uporabljajo za polnjenje žimnic. Vsako leto smo med počitnicami hodili žet to travo, da smo si obnovili ležišča.

RIBE TONČKE DOLINŠKOVE

Potem se spominjam mnogih bajtic, ki so stale vzdolž riže, v kateri so stražili splavarji, ki so nadzirali splovilo hlovov iz Stare Glažute do Ruš. Te bajtice so bile kot šotori, v njih je bil postavljen pograd in odprto ognjišče, da so si